No. 20. 18

VLISSINGSCHE COURANT.

Maandag 16 Februarij.

De uitgave dezer Courant geschiedt geregeld driemaal per week. De prijs van het abonnement is voor drie maanden f 2,25, en franco per post f 2,50. Advertentien worden geplaatst à 20 Ct. de regel, uitgezonderd Huwelijks-, Geboorte- en Doodbekendmakingen, waarvan de prijs van 1 tot 6 regels f 1,20 is, en voor elken regel daarboven 20 Ct., behalve 55 Ct. zegelregt voor iedere plaatsing. Men abonneert zich bij alle Boekhandelaren en Postdirecteuren in het Rijk. Brieven franco.

NIEUWSTIJDINGEN.

DUITSCHLAND.

VAN DE POOLSCHE GRENZEN, den 29. Januarij. Vele russische regementen, die te Kalisch in kwartier lagen, hebben bevel bekomen, naar de grenzen bij Thorn te marscheren. Ook zegt men, dat de korpsen kosakken langs de Pruissische en Oostenrijksch-Galische grenzen aanmerkelijk zullen worden versterkt en een aaneengesloten cordon moeten uitmaken, zoowel tegen het binnenkomen van verbodene waren, als van vrijheidslievende menschen, boeken en denkbeelden.

— Uit Gladbach wordt gemeld, dat in de gemeente Paffrath het zeldzame schouwspel zich vertoont van eenen langzaam zinkenden berg. Eene met boomen beplante hoogte zinkt namelijk met iederen dag al meer en meer, zoodat de bewoners dier landstreek reeds over de boomtoppen kunnen zien, tegen welke zij vroeger moesten opzien.

STUTGARD, den 7. Februarij. Onze *Zwabische Mercurius* deelt het volgende berigt uit Rottenburg, van den 4. dezer, mede: « Op de plaats, waar voormaals den graven van Hohenberg hunnen burg hadden (*in het Zwarte Woud, op eene plek, door sagen en spookvertellingen berucht*), staat tegenwoordig de tot onze stad behoorende zoo gehetene militaire gevangenis. Van de muren van het oude slot is waarschijnlijk niet veel meer voorhanden. Wanneer het echter in deze gevangenis sedert verleden donderdag geheimzinnig schijnt toe te gaan; wanneer in dit tijdverloop, van 24 vrouwelijke staatsgevangenen, die er opgesloten zitten, 11 op zulk eene wijs ziek geworden zijn, dat bij sommige zelfs razende krankzinnigheid uitgeborsten is, en de geneeskundigen zich nog geen regt begrip kunnen vormen, even min van het ontstaan der ziekte als van hare kenmerken; wanneer de zieken, zoo volstrekt van elkander gescheiden, dat er geene mogelijkheid van weêrkeerige mededeeling bestaan kan, en door onbevooroordeelde personen zoo naauwkeurig gadegeslagen, dat er aan geen bedrog te denken is, gelijktijdig door hetzelfde paroxysmus aangetast worden; wanneer het schreijen, zingen, vloeken enz. bij al de zieken op denzelfden tijd, zonder eenige mogelijkheid van verstandhouding, begint, zoodat zij onderling in een nog onverklaarbaar rapport schijnen te staan, terwijl de ziekte in zoo korten tijd tot zulk eenen hoogen graad gerezen is, dat de geneesheeren in de jaarboeken der kunst bezwaarlijk zoodanige verschijnselen weten op te sporen; wanneer de zieken zelven, in hare heldere tusschentijden, haren toestand aan den invloed van den een' of anderen kobold toeschrijven, die plotseling binnen die muren zijn verblijf gevestigd heeft, zoo heeft dit verschijnsel minder nog eene kluchtige, dan wel eene zeer ernstige en voor den psycholoog merkwaardige zijde. Het hier verhaalde verschijnsel toch, en de ontwikkeling daarvan in zoo korten tijd, zijn onbetwiste daadzaken, en even zeer is zulks, naar men verneemt, in het stelsel der geneeskundigen, de onverklaarbaarheid van het ontstaan en van de ontwikkeling der ziekteverschijnselen bij zoo vele lijderessen, in zulk eene kracht, uitbreiding en gedaante; want al wilden de artsen aannemen, dat er eene narcotische vergiftiging had plaats gehad, kunnen zij voor deze onderstelling, althans naar hetgeen men verzekert, in het eigenaardige der verschijnselen geene grond te vinden. Daarom is men dan ook uiterst begeerig om te weten, hoe dit voorval op wetenschappelijken grond tot opheldering geraken zal."

— Zekere *Karel Hechter*, geboortig uit het Oostenrijksche vlek Draskirchen, werkende in de brouwerij van den heer *Leitgarth* alhier, heeft van een verren bloedverwant, te Nieuw-York overleden, 1 millioen 700 dollars geërfd. Hij zal thans met de dochter van zijn patroon in het huwelijk treden.

— Volgens mededeelingen van gewoonlijk goed onderrigte personen, heeft het russische kabinet zijn plan, om Polen voor goed geheel en al in Rusland in te lijven, ten gevolge van dringende vertoogen en protestatien van de overige groote mogendheden, weder opgegeven.

ENGELAND.

— Wij lezen in de engelsche bladen van den 6. februarij het verhaal van den, door ons reeds met een woord vermelde schipbreuk van den *Cataraqui*, waarbij 414 menschen het leven verloren. Een meer uiteengezet verhaal daarvan, zal ook onzen lezers niet onwelkom zijn. De Caraqui, die vol emigranten was, is op de kust van King's-Island geheel verloren gegaan. Het schip was vertrokken van Liverpool, op den 20. april met 300 landverhuizers en eene ekwipaadje van 46 personen, benevens twee geneesheeren, de heeren, *C.* en *Ed. Carpenter*. Onder deze passagiers waren 120 gehuwden, die zich met hunne familiën hadden ingescheept. Men telde in alles 72 kinderen. Op den 4. aug. des morgens ten 4 ure, voortgezweept door een woedenden storm en eene bergen hoog gaande zee, viel het schip aan de westelijke kust van King's-Island en bij den ingang van het kanaal van Bass. In een oogenblik tijds, had men vier voet water in het ruim. Het tooneel van wanhoop en verwarring, door dezen ramp ontstaan, is onbeschrijfelijk; alle passagiers trachtten het dek te bereiken, waarin vele slaagden, tot dat de touwladders braken. Hartverscheurend was toen het angstgegil van mannen, vrouwen en kinderen, die beneden achterbleven en om hulp smeekten. De geheele ekwipaadje bevond zich juist in het oogenblik des gevaars op het dek, en deed nu zijn best om de passagiers naar boven te doen stijgen. Intusschen brak de zee met verdubbelde woede op bakboordzijde van het schip en sleepte, met lawinnenkracht over het dek zwepende, even dikwerf eenige passagiers in den afgrond mede! Omstreeks vijf uren in den morgen neigde het schip over bakboord, omdat het verdek letterlijk onder water stond. In dit hagchelijk oogenblik beval de kapitein, de masten te kappen, in de hoop, dat het schip zich weder oprigten zou, en dat men de passagiers, die hoop, die nog beneden gebleven waren, naar boven zou kunnen brengen. Toen de dag aanbrak was echter reeds de geheele achterleven gezonken en talrijke lijken spoelden rondom het wrak of lagen tegen de rotsen verpletterd. De ekwipaadje en een gedeelte der passagiers, een totaal uitmakende van ongeveer 200 man, hadden zich nog aan het schip vastgeklemd; eene zee stortte over hen heen en spoelde altijd eenige dier rampzaligen weg. Omstreeks 4 ure in den namiddag spleet de *Cataraqui* midden door en in een oogenblik tijds werden 70 à 100 menschen in den kolk bedolven, waarin de woedende baren schenen rond te dansen. Toen begonnen de overige deelen van het dek zich los te laten. Men vervaardigde een ankerboei, welke men naar den oever liet drijven, maar zij bleef op de rotspunten vastzitten, en men kon haar slechts op 20 metres naderen, daarenboven was er niemand op den oever om de ankerboei te grijpen en op het zand vast te hechten. Het woeden der zee verminderde niet en ten vijf ure waren alle sparren en balken reeds weggerukt, en was het getal der verdronkenen zoo groot, dat er nu nog slechts 70 personen overbleven, die den een op den ander, zich in doodsangst vastklemden op den voorsteven. Den volgenden morgen waren nog slechts 30 personen in leven; de kapitein poogde het strand te bereiken, kon daarin echter niet slagen en moest dus weder naar het wrak terugkeeren, dat aan het nog in leven zijnde getal schipbreukelingen niet den minsten kans op behoud meer opleverde. *Thomas Gutterie*, eerste stuurman nam, nadat hij den kapitein en den tweeden stuurman had zien omkomen, een plank onder zijne armen, stortte zich in zee, sprong over de klip en bereikte gelukkiglijk de kust, waar hij een tweede passagier vond, wien het reeds des nachts gelukt was, zich te redden. Een matroos, *John Robinson*, benevens zes andere matrozen volgden het voorbeeld van hunnen eersten stuurman, en hadden allen het geluk den oever te bereiken, niet zonder doodelijk uitgeput van vermoeijenis te zijn. Bijna dadelijk daarop verdween het schip geheel en al, zoodat van de 423 menschen slechts negen werden gered.

— Een zekere heer *Claudet* heeft bij het nemen van proeven wegens de photografische werking van de stralen der maan een groote schilderij verkregen door eene blootstelling van vijf minuten. Hij hoopt in staat te zijn eene zeer naauwkeurige daguerreotype van de oppervlakte der maan te verkrijgen, *door haar zelve* op eene zilveren plaat afgeschetst.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 7. Februarij. Heden stond alhier voor het Hof van Assises teregt een jeugdig knaapje van even zestien jaren, geheel baardeloos en klein van postuur, een spekslagers leerling. Hij had zijn vader een weinig geld gevraagd; zulks niet bekomen hebbende, vroeg hij een hamer om een lossen spijker in zijn schoen in te slaan; dien bekomen hebbende, nam hij een oogenblik waar dat zijn vader hem den rug toewendde, om dezen een aantal hamerslagen op het hoofd toe te brengen, die hem deden ter aarde storten. Deze ontaarde zoon, wiens houding of gelaat geen berouw of aandoening aantoonden, is wegens poging tot vadermoord veroordeeld tot 10 jaren *reclusie*.

— Te Limoges is men thans bezig met het huis van wijlen den markies *de Saint Leger* gansch af te breken, omdat men aanvankelijk in de meubelen, onder de vloeren, in de holten der muren en balken, aanzienlijke sommen gelds had gevonden. Het ontdekte zilver bedraagt reeds 126,000 frs. en het goud 60,000 frs. De erfgenamen, welke ten getale van zestien zijn, houden beurtelings het opzigt over de afbraak en opgravingen.

— Een bedroevend voorbeeld staaft wederom de waarheid van het nadeelige van het te vroege begraven. Te Bourbonne was men bezig een lijk in den grafkuil te laten zakken, toen men plotseling klaagtoonen uit de kist vernam. Onmiddelijk werd een geneesheer geroepen, doch het was te laat; bij de komst van den geneesheer blies de schijndoode den laatsten adem uit.

BELGIE.

— Als eene zonderlinge daadzaak, maar die niettemin stof tot nadenken geeft, meldt men, dat er tegenwoordig te Brussel ruim vier honderd dienstmeisjes zonder dienst zijn. Dit is nogmaals een gevolg der duurte van de levensmiddelen.

— Twee dagloonsters van Dinant, waren in den nacht van 4 en 5 februarij belast met het bewaken van een zieke persoon. Toen men den volgenden morgen de deur opende, vondt men de kamer vervuld met kooldamp en de drie vrouwen waren verstikt. Men is gelukkig genoeg geweest er twee tot het leven terug te roepen.

NEDERLANDEN.

ARNHEM, den 11. Februarij. Eerstkomenden zaturdag wordt de zaak tegen den *Bywagen*, (waarin de heer *van Hulst*, van Kampen, appellant is van een vonnis der Zwolsche regtbank) voor het provinciaal geregtshof van Overijssel behandeld. Onze stadgenoot, de heer en mr. *Boissevain*, zal ook nu weer de verdediging van den heer *van Hulst*, voordragen.

Aanstaanden dingsdag zullen — gelijk reeds gemeld is — voor ons hof de debatten gevoerd worden in de zaak tegen onzen uitgever, en acht dagen later — dus den 24 dezer — wordt voor hetzelve behandeld die van *E. Meeter*, wegens laster, die in den *Oyevaar* gepleegd zou zijn.

Men verneemt, dat deze beklaagde, die zich, wegens een crimineel proces, thans voorloopig in hechtenis bevindt, reeds naar herwaarts is overgebragt. (*Arnh. C.*)

ZIERIKZEE, den 9. Februarij. Heden morgen had al daar een droevig voorval plaats. De huisvrouw van *Izak Stofregen*, uit bedelen gegaan zijnde, had hare drie, van honger schreijende kinderen, bij een stuk rookenden turf in hare hut gelaten, en door de koude niet medegenomen, zoo als zij anders gewoon was te doen, om daardoor het medelijden der burgers iets meerder op te wekken. Het oudste, een meisje van 6 jaren, ontwaarde in een hoek nog eenige schavelingen, die zij bijeen raapte om er zich en hare zusjes zooveel mogelijk wat aan te verwarmen. Vuur vattende, vattede hare kleederen mede vlam, en binnen weinige oogenblikken was het kind zoodanig gebrand, dat het binnen eenige uren den geest gaf.

ROERMOND, den 8. Februarij. In de teregtzitting van den 14. januarij jl. verscheen voor de arrond.-regtbank alhier, de heer *H. H. J. C.* reisbediende van het huis de S. te Rotterdam, beklaagd van op den 5. November lbevorens, te Gennep, ten herberge van *Mathys Noy*, bij gelegenheid dat aldaar over dieven en diefstallen werd gesproken, en na door hem te zijn gezegd, dat de kleine dieven werden gehangen en men de grootste liet loopen, zich over den minister van financien *van Hall* uitlatende, onder anderen te hebben gezegd: « *dat ziet men aan den minister van Hall, die de grootste schelm van ons land is.*" De regtbank, hoewel het tegen den bekl. ingeroepen artikel 222 van het Lijfstraffelijk Wetboek niet toepasselijk achtende, heeft teregt, op grond van het bewezene der daadzaak, den beklaagde schuldig verklaard aan beleediging, voorzien en gestraft bij artikel 375 van het Code Penal, en denzelven mitsdien veroordeeld tot eene boete van *f* 25 en in de kosten.

EINDHOVEN, den 9. Februarij. Eenige wanorde had gisteren plaats aan het kanaal van hier naar de Zuid-Willemsvaart, waaraan men steeds werkzaam is. Een 25 à 30 werklieden trokken in den vroegen morgen al zingende door de stad en begaven zich bij den aannemer de heer *van de Wigchelaar*, van wien zij hooger loon eischten. Het bekomen antwoord des aannemers scheen hun niet welvallig te wezen, zij trokken daarop langs het kanaal, eenige roode vlaggen dragende, en zochten de andere arbeidende werklieden aan met hen het werk te staken. Eenige dezer voldeden hieraan, anderen echter niet, en deze werden daarom door de eersten aangevallen en mishandeld, men zegt, dat twee der putbazen belangrijke verwondingen, door middel van puthaken, bekomen hebben. Weldra vertoonden zich ter plaats onderscheidene gewapende Maréchaussées der omliggende brigaden. Aan deze is het morgen gelukken, de oproermakers met geweld uit een te drijven, en schijnt de rust verder niet gestoord te zijn geworden. De dienstdoende schutterij dezer stad had last bekomen zich gereed te houden, om, ware het nood, met behulp der Maréchaussées de orde te helpen handhaven. De justitie laat zich aan deze zaak gelegen liggen. Het ware te wenschen dat, ter voorkoming van dergelijke ongeregeldheden, eenige der belhamers werden in hechtenis genomen.

's HERTOGENBOSCH, den 11. Februarij. Zondag namiddag waren een vijftal personen uit Vught in een roeibootje gestapt, om zich tot uitspanning naar deze stad te begeven. Digt bij dezelve genaderd, geraakten zij door het opgekomene ongunstig weder en de herhaalde rukwinden in levensgevaar. De boot was reeds meer dan half vol water en de zich daarin bevindende personen verkeerden letterlijk in doodsgevaar.

Gelukkig dat de persoon van *Adriaan van den Heuvel*, schipper van Vlijmen op 's Bosch, het gevaar, waarin deze menschen zich bevonden, gewaar werd en ook niet aarzelde zich met zijne zeilschuit, vergezeld door zijnen maat *Hendrikus van Helvoirt*, naar de plaats des gevaars te begeven, met dat gelukkig gevolg, dat de bedoelde personen, die in een werkelijk levensgevaar verkeerden, nog gelukkig uit hetzelve gered werden. Eere zij deze menschenvrienden. Wij twijfelen niet of de geredden, die naar wij vernemen tot de gegoede klasse behooren, zullen de hun bewezen dienst rijkelijk beloond hebben.

Tevens hebben wij met veel lof hooren gewagen van de cordaatheid van den jeugdigen schipper *Antonius van den Heuvel van Deuter*, stuurman op Dalveer, en *Johannes van den Dungen*, die ll. Zaturdag, ondanks het zeer ongunstig weder, den overtogt gewaagd hebben met belangrijke en spoed vorderende depeches van den waterstaat en alzoo doorslaande bewijzen hunner bekwaamheid gegeven hebben.

VLISSINGEN, den 12. Februarij. Door den buitengewoon zachten winter, welke overal eene vervroegde lente aankondigt, is alhier de wasdom van sommige veldvruchten en groenten buitengemeen vervroegd; in eenen tuin in dit eiland ziet men zelfs een jongen appelboom met bijna ontloken bloesem, terwijl op sommige hofsteden, die groenten, welke men eerst in mei of junij hier ziet, reeds verwonderlijk ver ontwikkeld zijn. (*H. B.*)

INGEZONDEN STUKKEN.

Israelitische aangelegenheden.

De Opper-Rabbijn te Zwolle is niet meer! De met lof bekende en door bijzondere verdiensten uitmuntende Herzveld

heeft der natuur haren tol betaald! Met droeve blikken staren zijne gemeente, zijne betrekkingen en vrienden naar de thans ledigstaande plaats, nog zoo kort geleden door een leeraar bezet, de appel aller oogen, die door zijne deugden en hooge gaven te regt de algemeene achting en liefde waardig was! Grievend is hun verlies, onherstelbaar de ramp die hun overkomt! Maar het leedgevoel door een zoo smartelijk en veelomvattend sterfgeval blijft niet binnen de enge grenzen van gemeente, vrienden en betrekkingen beperkt, het strekt zich oneindig verder uit! Ieder mensch die het gemis der braven, deugdzamen en begaafden op prijs schat, voelt den boezem door zulk een leedgevoel geprangd, dewijl het onheil der geheele zamenleving treft, die met de vereeuwigden de hechtste steunpilaren ziet ten grave dalen, die met de ontslapenen de helderste lichten aan den hemel van godsdienst, beschaving en zedelijkheid ziet ondergaan!

De dood des Zwolschen Opper-Rabbijns is daarenboven als een dier gebeurtenissen te achten, welke het Joodsche kerkgenootschap in Nederland een schok toebrengt, die des te gevoeliger op hetzelve werkt, naar mate het vooruitzigt om mannen als den vereeuwigde te vervangen, allerduister is. Er zijn geene Rabbijnen meer voorhanden, zoo verre is het helaas gekomen! Mogt het laatste onheil dat wij betreuren eindelijk de oogen openen aller verblinde, arglooze en onverschillige Israëliten in den lande die, sedert meer dan vijf en twintig jaar, de belangen hunner kerk en godsdienst eener hoogberispelijke bejegening ten prooi lieten! Mogten zij eindelijk, en nu het welligt te laat kan zijn, gevoelen en begrijpen, hoe waarachtig en welgemeend de wenken en vertoogen waren, wegens de godsdienstige aangelegenheid der Israëliten, gedurende de laatstverloopene jaren, in de *Vlissingsche Courant* opgenomen, en hoe ondankbaar zij zich toonden, door van dezelven geen gebruik te maken en voor hunne heiligste, ofschoon onstoffelijke belangen, koud en gevoelloos te zijn.

Wij herinneren ons dat de Opper-Rabbijn der Portugesche, Israëlitische gemeente, wiens plaats, sedert weinig tijd, door den heer Ferrares is vervangen, de eerste was welke den doodtrein heeft geopend. In 1834 daalde de wakkere Elias Casriel, Opper-Rabbijn te Rotterdam, ten grave. Zijn opvolger, de veel beloovende en algemeen betreurde, E. J. Lowenstam, werd, in den aanvang van 1845, aan zijne gemeente en betrekkingen ontrukt; vroeger waren de vermaarde Rabbijnen van Amsterdam en 's Hage reeds naar de verblijven der gelukzaligheid verhuisd, terwijl het verlies van den Rabbijn Herzveld de wonden open scheurt welke, *een jaar geleden*, het Israëlitische kerkgenootschap binnen de Nederlanden, door den dood des geliefden, Rotterdamschen Lowenstam werden toegebragt. De Rabbinale stoelen der vier Hoofd-Sijnagogen Amsterdam, Rotterdam, 's Hage en Zwolle, zijn onbezet; de ring gemeenten blijven, onverminderd hunne toenemende bevolking en als behoorde het in den regel zoo te *moeten* zijn, van leeraars verstoken. De Hoofd-Sijnagogen Leeuwarden (? ?) Groningen en Nijmegen (1) kunnen zich nog in Opper-Rabbijnen verblijden en de *andere* Joodsche gemeenten binnen het rijk hebben alle aannemelijke redenen zich met zulk een bezit geluk te wenschen.

Tot welk een droevig uiterste zijn de Nederlandsche Israëliten dan ten dezen opzigte niet vervallen! Eene kudde zonder herder! Welk eene grievende gesteldheid voor het tegenwoordige, welk eene angstvallige bezorgdheid voor de toekomst, welk eene vernedering tegenover de belijders van andere gezindten!

Bij u, waarde landgenooten van de gezindten die wij zoo even bedoelden welt, onder het lezen dezer woorden, en bij eene welmeenende, broederlijke belangstelling, voorzeker de vraag op: of er te midden der Nederlandsche Israëliten dan geene waardige en geleerde mannen meer voorhanden zijn, aan welken de herderstaven der ontslapene Rabbijnen kunnen worden aanvertrouwd? Veelligt behaagt het u eene schrede verder te gaan, en tevens eene andere vraag op te werpen: of de hooge landsregering en haar minister van eeredienst, of *onze* hoofd-commissie tot de zaken der Israëliten, of de kerkeraden der respective Hoofd-Sijnagogen geene voorzorgen namen, geene maatregelen beraamden om den neteligen toestand te voorkomen in welken wij gedompeld zijn? En wanneer ge min of meer met den gang der zaken ingewijd zijt, vraagt ge bij dat alles ook: of het Israëlitische Seminaria te Amsterdam op geene voorwerpen boogt die, in verband met den geest en de eischen des tijds, geschiktheid en bekwaamheid bezitten aan het hoofd onzer godsdienstige gemeenten te staan en de teugels der kerk, die de al te wreede dood den ten grave gedaalden ontwrong, in hunne handen te klemmen?

Waar zouden wij beginnen en waar moesten wij eindigen, wilden wij het *neen*, het allerdroevige *neen* toelichten, waarmede wij alle deze welgeplaatste vragen zouden moeten beantwoorden! Waar te beginnen en waar te eindigen om de bejegening te schetsen die de Joodsch-hollandsche kerk moest ondergaan! In dit oogenblik gevoelen wij ons ongeschikt, om meer dan ons bestek toelaat, in oprakelingen te vervallen, welke, bij de zigtbare uitkomsten van verkeerde en ongepaste maatregelen, buitendien geheel overbodig zijn. Waar de *daadzaken* zoo luide spreken, waar de gevolgen zoo onmiddelijk in het oogspringen, kunnen *woorden* achterwege blijven.

Wij weten het, men bleef nimmer in gebreke zich met de borst op de vorming en opleiding eener zoogenaamde, inlandsche, Joodsche geestelijkheid toe te leggen, maar de wijze hoe? De *Vlissingsche Couranten* van den 15., 18., 20. en 21. Julij 1842 leveren een uitgebreid artikel, hetwelk, geenszins uit een bespiegelend of beredenerend, maar wel degelijk uit een *geschiedkundig* oogpunt, in deze oogenblikken, de hoogste aandacht aller welmeenende geloofsgenooten overwaardig is.

Na alles duidelijk en klaar te hebben uiteengezet, hetgeen met betrekking tot de vorming en opleiding van Rabbijnen, van 1814 tot 1842, is in het werk gesteld, vermeet de schrijver zich de leden van de hoofd-commissie tot de zaken der Israëliten voor de vierschaar der verantwoordelijkheid te dagen. « Gij! roept hij hun toe, die het vertrouwen van het gouvernement genoot, en die hetzelve, in de heiligste belangen uwer land- en geloofsgenooten hebt voorgelicht, welk spel hebt gij met hun gedreven?" later zegt hij: « wij vinden geene bevrediging van het tegenwoordige, geene geruststelling voor de toekomst. Wij bezitten noch de van der Palms noch de Des Amorie's, en moeten daarenboven, de Eigers, de Eddeschutz, de Emden, en huns gelijken derven!"

Er zouden inderdaad, met luttele moeite, gronden kunnen worden aangevoerd, voor den hoogsten trap van zekerheid, dat de opleiding der joodsch hollandsche leeraren, zeer ondoelmatig werd bestuurd. Overal waar wij onze blikken vestigen, vinden wij de sporen van waarschijnlijkheid, die wel eenigermate de kenmerken dragen, hoe het vuige eigenbelang dit onderwerp aan zijne speculatien en inzigten scheen ondergeschikt te hebben gemaakt. Onder eene allerverderfelijkste en de wezenlijke belangen der zamenleving krenkende piëtisten-secte, doet zich het aankweeken der Rabbijnen voor als een ladder welke men waande tot den hemel van godsdienstige en burgerlijke beschaving te reiken, doch waarvan de sporten slecht waren zamengesteld, uit voortgekruide candidaten, partijdige examinatoren, en wanneer men het ten zachtste *wil* uitdrukken, uit *kwalijk onderrigte* hoofdbestuurderen. Deze ladder was eene bedriegelijke droomverschijning, een akelig nachtgezigt, welke den ontwaakten niet dan ledigheid en grievende teleurstelling achterlaat.

De hooge regering die zich het regt aanmatigde de reglementaire bepalingen der Joodsche gemeenten, betrekkelijk de *vereischten* der Rabbijnen, zonder eenige medewerking van lagerhand, te veranderen; *die de aanstelling van buitenlanders, het bekleeden van het Rabbinaal ambt verbood* en van tijd tot tijd het geheele initiatief van de opleiding, het examineren en toelaten derzelven, door middel harer aangestelde, en de aangestelden harer aangestelden, tot zich trok, en Zijne Exc. de minister van eeredienst; die geene zwarigheid maakte het jus sacra over de Joodsche gemeente uit te oefenen, werden maar al te dikwijls, *nu* op eene bescheidene, *dan* op eene meer nadrukkelijke wijze, aan het beheer der Joodsche kerkelijke zaken indachtig gemaakt, maar altijd zonder vrucht! Niets vermogt hier te helpen of te baten! Het oor der regering scheen allengs te vernaauwen, naarmate 's lands subsidie voor het Joodsche kerkgenootschap ruimer werd! Zoude het verreweg niet verkiesselijker zijn, het schip aan de genade van wind en golven over te laten, dan den steven naar klip en rots te wenden, ten einde het er tegen te bersten te stooten!

De bewering dat de hooge regering en het ministerie zich met het jus sacra der Joodsch, hollandsche kerk inlieten, in weerwil van zekere afgelegde solemnele verklaring, die dezelve logenstraft, moge dezulken vreemd en ongeloofelijk voorkomen die, in het vrije Nederland, den werkkring van kerk en godsdienst, binnen de palen der wetten, over het algemeen, vrij en onbelemmerd wanen, maar hetgeen wij beweren is nogthans geschiedkundig *waar*. De hooge regering en het ministerie van eeredienst oefenen, *alhoewel zij het welligt zelf niet weten*, in de kerkelijke aangelegenheden der Israëliten, een regt uit, op hetwelk hun geene de minste aanspraak toekomt; wij zijn bereid zulks, overal waar het gevorderd *wierd*, met bewijzen te staven. (*Vervolg hierna*)

De vader van Cham.

Bij gelegenheid dat er in eene platte lands gemeente eenen voorzanger in de kerk gevraagd werd, was er onder de menigvuldige sollicitanten, een, waarmede het volgende onderhoud met den Predikant dier gemeente plaats had.

Jan. (Zoo zullen wij den sollicitant voor de gemakkelijkheid hier noemen.) Goeijen aivend, meneer.

Predikant. Goeden avond, Jan!

Jan. Meneer! 'k è egoort datet posje van voorzienger vancant is, en noe kwam ik dair is nai stollesteere.

Predikant. Ja, Jan! er is behoefte aan eenen geschikten voorzanger, die tevens ook de dienst van koster zal moeten waarnemen, maar natuurlijk wordt daar iemand toe vereischt, die de noodige bekwaamheden en geschiktheid bezit.

Jan. Jai, domenie! dat spreekt van zelve, je ken dair ook niet aolleman vo gebruke, te minste geene lomperikken, mer a zei ik et zelve, leze ken ik goed en ziengen aok, ik glaove wel dat dat gain zal.

Predikant. Gij zult ook wel wat met de Bijbelsche Geschiedenissen bekend zijn, en dus ook wel weten dat Noach drie zonen gehad heeft, welke Sem, Cham en Jafet genoemd werden.

Jan. Jai, meneer! das wair, dat stait in de bibelse istorie aok, dair ik ut anenomen bin.

Predikant. Dat zal wel zoo wezen, en ongetwijfeld zult gij mij nu ook wel kunnen zeggen, wie de vader van Cham geweest is?

Daar stond nu onzen Jan met de oogen naar boven gerigt, als of hij van daar eene ingeving verwachtte, een langen tijd te peinzen, eindelijk sprak hij:

Om je de wairheid te zeijen, domenie! dat weet ik zo in eens nie.

Predikant. Nu, ik heb daar ook geen haast mede, gij kunt dat eens op uw gemak nadenken, over 8 dagen wacht ik u met het antwoord terug.

Jan wenschte den Predikant een goeden nachtrust, en ging welgemoed, en zeer over zich zelven voldaan, naar zijne woning, alwaar zijne vrouw hem reeds met ongeduld opwachtte.

De vrouw. Wel! oe is 't ofelaope?

Jan. Goed oor! ik glaove wel dat 'k et kriege zal, mè joèn! wat is die veint eleerd, i dé me aolerleije strikvraigen, en i aome direct palle; begriept is, i zei tegen me, Noach eit drie zeunen egaot en die è egeete, Sem, Cham en Jafet, — nou dat wist ik aok nog, — mè noe vroeg i wie of de vader van Cham was ewist, en dat wist ik nie, dat spreekt van zelve.

De vrouw. Wist ji dat ni? è je bint avel aok en lompe veint, allo ik za joe dat is uitleije: onze meulenair van 't deurp eit aok drie zeuns, Jan, Pier en Klaas, mè wie is noe de vader van Pier?

Jan. Wel! de meulenair! dat spreekt.

De vrouw. Noe das ommers net eender?

Jan. A ja! noe begriep ik et, — je zou zeije oe kent wise dat 'k dair nie om edogt è.

Hiermede liep ook dit gesprek af, en Jan zou wel op het oogenblik naar den Predikant hebben willen loopen, maar deze had hem gezegd, eerst over dagen terug te komen; — dikwijls werd er intusschen over de bewuste zaak gesproken, en Jan kon maar volstrekt niet begrijpen, hoe hij zoo dom kon geweest zijn; eindelijk brak het gewenschte oogenblik aan, en Jan stapte zeer deftig naar den Predikant.

Wel, Jan! vroeg deze hem, hebt gij het al gevonden?

Jan. Jao, meneer! nog den zelden aivend.

Predikant. En wie is dus nu de vader van Cham geweest?

Jan. Wel, de meulenair van ons deurp, meneer!

—

Nu laat ik aan het oordeel der lezers over, om te beslissen, of deze sollicitant dit postje wel waardig was, tevens vragende of het wel te verwonderen is, dat bij elke vacature, hoe gering ook, zich zoo eene massa sollicitanten opdoet.

K. B.

MENGELINGEN.

BENAMING DER EEUWEN.

De eerste eeuw werd de eeuw der verlossing genaamd; de tweede, de eeuw der heiligen; de derde, de eeuw der regtgeleerdheid; de zevende, de eeuw van het Islamismus; de achtste, de eeuw der Sarazenen; de negende, de eeuw der Noormannen; de tiende, de eeuw der onkunde; de elfde, de eeuw der kruistogten; de twaalfde, de eeuw der godsdienstige orden; de dertiende, de eeuw der Turken; de veertiende, de eeuw der artilerie; de vijftiende, de eeuw der zeldzaamheden; de zestiende, de eeuw der fraaije letteren; de zeventiende de eeuw der marine en van het genie; de achttiende, de eeuw van het ontwaken der volken; de negentiende scheen aanvankelijk den naam van eeuw der nijverheid te zullen eischen — mogt zij zich dezen naam waardig toonen!

—

TEVREDENHEID.

Toen de fransche geleerde August de St. Hilaire voor eenige jaren Brazilië doorkruiste, om tot aan de bronnen van den San Francesco door te dringen, kwam hij, diep in het land, in eene woestenij, waar eenige hutten stonden, de eersten, welke hij in eenige dagen reizens had aangetroffen. De bewoners waren lieden van Portugesche afkomst. Hij vroeg aan eenen huisvader: « Hoe kunt gij toch in deze wildernis leven, van al uwe medemenschen zoo ver afgezonderd?" — De man antwoordde: « Ik ben een vijand van alle gedruisch, heb mijne vrouw en mijne kinderen, en, behalve alleen zout, levert mijn goed alles op, wat wij behoeven. Wat zou ik verder dan noch wenschen?"

— Aan den Rio Doce rigtte de Franschman eene soortgelijke vraag aan eene vrouw. Deze hernam: « Heb ik mijn man niet en bezigheid genoeg door de zorg voor mijne huishouding?" En kan ik hier niet zoo goed leven als in de steden, waar de menschen elkander in den weg staan en verdringen?"

—

« Het is toch verwonderlijk, dat de menschen zoo alles weten," zeide een boer tot zijnen vriend, « wanneer er zons- en maansverduisteringen zullen plaats hebben, kunnen zij vooruit bepalen." « Dat is eene schoone kunst," hervatte de andere, « dat kan ik ook, dat staat alles in den kalender!" « O zoo! dat wist ik niet."

—

Een duitsch blad, meldende dat de banketbakkers in Frankrijk hunne bonbons in papiertjes wikkelen, waarop men de lettervruchten leest van de voornaamste mannen des lands, betreurt het, dat ook niet zoo iets in Duitschland geschied. De tijd is voorbij, zegt het bedoelde blad, toen men zich vergenoegde, met een enkel deviesje, dat duizend en tien duizendmaal werdt herdrukt en in alle banketwinkels gevonden werd. In Duitschland is dit zoo niet; daar wordt nog de een of andere student, of een oude schoolmeester die uit de mode is, aangenomen, om, voor acht grosschen, eenige verzen te smeden, waaraan men voor acht jaren voorraad heeft. In Frankrijk echter zijn de *bonbon*-vervaardigers tot hunne hoogste muzen-priesters opgestegen, en als men in dat land eene bonbon loswikkelt, vindt men eene ode van Victor-Hugo, eene strofe van Lamartine, een liedje van Beranger. In dat Frankrijk wordt alles verzoet. De poëzie wordt in suikergoed herschapen; de genie wordt *à la vanille* en *à la pistache* onder de menschen gebragt. Te verwonderen is het, dat de goden der letterkunde in Frankrijk den banketters nog geen proces wegens nadruk hebben op den hals gejaagd.

« Victor Hugo heeft immers van den italiaanschen *Libretto*-fabrikant een deel geëischt van den opbrengst van zijne *Lucrèce Borgia* en zijnen *Hernani* die voor het zamenstellen der boekjes gebruikt werden; waarom zou hij dan niet zijn honorarium voor den herdruk zijner odes, welke men in gemeenschap met chocolade en ingemaakte vruchten bij het pond verkoopt? Niet minder verbazing wekt het, dat de parijsche *confiseurs* nog niet in ieder *bonbon* een hoofdstuk van den eenen of den anderen roman leveren. Dit kon met een nommer worden voorzien, zoodat eene zekere hoeveelheid *bonbons* een gansche roman zou uitmaken, en het onderscheid zou alleen hierin bestaan, dat men een roman van 1, 2 of 3 pond zou koopen, in plaats 1, 2 of 3 deelen. In geval de roman slecht is, — en dit kan wel gebeuren, — dan zal het zoete van het suikergoed den kooper altijd meer vergoeding aanbieden dan de verdere onbruikbaarheid van een dagblad. Maar wanneer zulk een roman opgang maakt, zoo als b. v. de *Mystères de Paris*, hoeveel uitgaven zullen dan de karamellen den banketbakker niet verschaffen? .... Komt tijd, komt raad!

ADVERTENTIEN.

ZEETIJDINGEN.

VLISSINGEN, den 14. Februarij. Sedert den 12. dezer zijn alhier ter reede gekomen.

Voor Antwerpen bestemd;

Fykkaby Kappor, A. Bunne, Leith, stukgoed.

Voor Londen bestemd:

Le Perceverant, J. A. de Vries, ... ballast, uit zee terug.

Van Antwerpen zijn de Schelde afgekomen en van deze reede naar zee gezeild.

Eden, D. Marcglia, Avontuur, St. Michel, P. Morna, Bayonne, don Leon, H. de Jan, Nantes, alle ballast; Jean van Eyck, L. Minne, stukgoed, St. Catharine.

TE VLISSINGEN, BIJ A. W. VAN BIBREN.